

HUMANISTIKA

Področje: 6.02 – arheologija

dosežek

CIGLENEČKI, Slavko, MODRIJAN, Zvezdana, MILAVEC, Tina, MODRIJAN, Zvezdana (ur.). Poznoantična utrjena naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu : naselbinski ostanki in interpretacija = Late antique fortified settlement Tonovcov grad near Kobarid : settlement remains and interpretation, (Opera Instituti Archaeologici Sloveniae, 23). Ljubljana: Inštitut za arheologijo ZRC SAZU: Založba ZRC, 2011. 304 str., ilustr. ISBN 978-961-254-331-0.

V knjigi so predstavljeni rezultati terenskih raziskav poznoantične naselbine Tonovcov grad pri Kobaridu, ki spada med najbolj ohranjene poznoantične naselbine v Sloveniji in na širšem območju vzhodnih Alp. Najprej je predstavljena lega same naselbine in njen današnji izgled, nato pa arheološka podoba Posočja v pozni antiki in mreža poti v tem obdobju.

Terenske raziskave, ki so s presledki trajale od leta 1993 do 2005, so do sedaj odkrile ostanke treh poznoantičnih cerkva, več bivalnih zgradb in cisterne za vodo. Prvi razcvet poznoantične naselbine se je začel sredi 4. stoletja in trajal do prvih desetletij 5. stoletja. Objekti iz tega časa so bili sicer slabo ohranjeni zaradi močne gradbene dejavnosti v začetku 6. stoletja, najdeno pa je bilo bogato drobno gradivo. Življenje na naselbini je svoj vrh doseglo v začetku 6. stoletja. V tem času so bile na novo postavljene bivalne zgradbe ter kompleks treh, med seboj povezanih zgodnjekrščanskih cerkva. Kvaliteta ohranjenosti le-teh je omogočila širšo študijo o zgodnjekrščanski arhitekturi v jugovzhodnoalpskem in jadranskem območju.

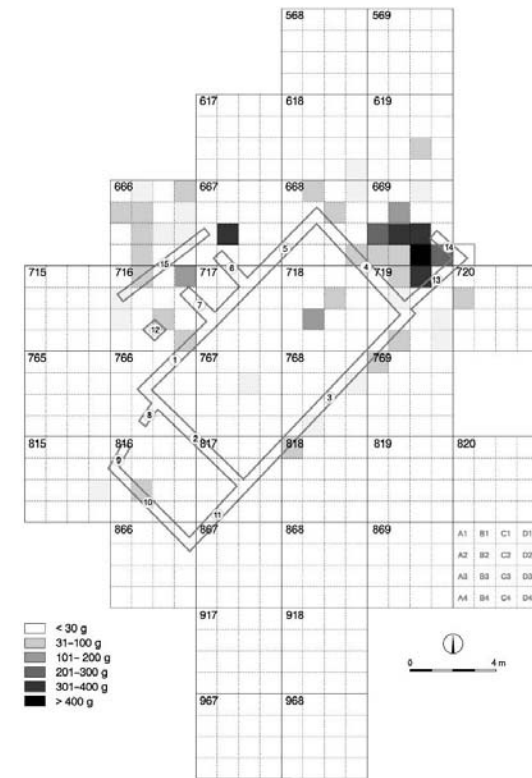
Naselbina je nato postavljena v širši okvir zahodne Sloveniji in Furlanije v pozni antiki. V času druge polovice 4. stoletja je predstavljala pomemben člen v obrambi ozemlja Italije pred vpadi s severa in z vzhoda, v 6. stoletju pa verski in upravni center staroselskega prebivalstva zgornjega Posočja. Njen zadnji višek sodi v sredino 6. stoletja, ko je imela pomembno vlogo v utrjevanju bizantinske oblasti po bizantinsko-gotskih vojnah.

HUMANISTIKA

Področje: 6.02 – arheologija

dosežek

MODRIJAN, Zvezdana, MILAVEC, Tina.
Poznoantična utrjena naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu, Najdbe = Late antique fortified settlement Tonovcov grad near Kobarid, Finds,
(Opera Instituti Archaeologici Sloveniae, 24).
Ljubljana: Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Založba ZRC, 2011. 557 str., ilustr. ISBN 978-961-254-352-5.

Izjemno število najdb s Tonovcovega gradu je v knjigi izhodišče za številne specialistične študije od zoosteoloških, preko antropoloških, numizmatičnih, keramoloških do analiz lončenine in kovinskih predmetov. Predvsem slednjima dvema je tonovško gradivo sicer odskočna deska, vendar je dejanski prostor obravnave celotni jugovzhodnoalpski prostor. Gre za sintezi tamkajšnje materialne kulture v pozni antiki, ki pomembno presegata dosedanje parcialne objave.

Kot pomembno novost velja izpostaviti doslej najbolj izčrtno tipokronologijo grobe hišne lončenine, ki je bila pogosto na obrobju zanimanja, je pa za razumevanje nadaljnjega razvoja lončarskih znanj na prostoru med Donavo in Jadranom ključnega pomena, saj predstavlja tehnološki substrat, na katerega so naleteli novo naseljeni Slovani. Hkrati ta skupina gradiva pomaga pojasniti številne najdbe v sosednjih mestih Italije, ki so doslej ostajale nerazumljene. Pri tem se je tudi posrečilo določiti skupino lončenine, ki kot dediščina staroslecev preživi še dolgo v zgodnji srednji vek.

Podobno podobo je pokazala tudi analiza drobnega kovinskega gradiva. To po eni strani zrcali tedanje "globalne" procese, po drugi strani očrtuje obrise lokalnih proizvodnih in tržih regij, ki so v marsičem novost. In prav tako kot pri lončenini je bilo mogoče določiti skupino predmetov, ki kažejo življenje (in smrt) na Tonovcem gradu še v stoletjih po naslitvi Slovanov v soseščini. To pa odpira povsem nove možnosti razumevanju začetkov slovenske etnogeneze.